

SVENS BIBELOVERSIGT – TREDIE MOSEBOG

Bogens hvem, hvad, hvor:

Beretningen i 3 Mos omhandler en måned (2 Mos 40:2,17; 4 Mos 1:1), mens Israel bor ved Sinaj. (3 Mos 7:37-38; 27:34).

Forfatter:

Moses - forfatter og redaktør, (se noter til 1 Mosebog). Der står ikke direkte, at Moses skrev 3 Mos, men 56 gange står der, at Gud bad Moses vid-eregive disse bestemmelser: *"Herren kaldte på Moses og talte til ham, Han sagde: Tal til israelitterne og sig til dem."* (3 Mos 1:1).

Der er hverken interne eller eksterne faktorer, der begrundes, at 3 Mos skulle blive opfattet som et værk, der er skrevet under Israels eksil i det 6. årh. f.Kr., sådan som nogle bibelkritikere hævder. Bogen er så grundlæggende for Israels gudsdyrkelse, at det ville være højst besynderligt, hvis den først var skrevet 800 år efter nationens grundlæggelse.

Tidspunkt:

Marts-april år 1465 f.Kr., hvis udvandringen skete i marts 1466 f.Kr.

Motiv:

2 Mos slutter med at Gud tager bolig i Åbenbaringssteltet. 3 Mos fortsætter i naturlig forlængelse heraf, og beskriver hvordan folket skal leve sammen med denne hellige Gud.

Gud har kaldet dem til at leve som hans "hellige præsteskab" (2 Mos 19:6; 3 Mos 11:44-45; 19:2; 20:7, 26) og derved være hans lys i verden. Bogen giver også tekniske arbejdsbeskrivelser for præsternes arbejde.

Men det er absolut ikke en hemmelig bog for de få indviede. Det er en bog, som hele folket skal have indblik i, og som en del af Loven (de fem Mosebøger), skulle den oplæses for hele folket (5 Mos 31:9-13).

Bogens opbygning:

1:1-10:10	Forberedelse til afmarch mod det forjættede land:
1-4	Orden i lejren
1-2	Folket optalt og ordnet
3-4	Religiøse tjenere optalt og ordnet
5:1-10:10	Guds lejr rensed og indviet
5:1-6:27	Fysisk, moralsk og åndelig indvielse i lejren.
7:1-8:26	Religiøse bestemmelser og indvielse af levitterne
9:1-10:10	Om at leve i fællesskab med Jahve
10:11-19:22	Fra Sinaj til Kanaans sydlige grænser:
10:11-12:16	Fra Sinaj til Parans ørken
10:11-10:36	Rejsen begyndes
11:1-12:16	Fortsat klager fra folket og Guds dom
13:1-14:45	Israel nægter at indtagelandet
15:1-19:22	Ørkenvandring
15:1-41	Love vedr. det forjættede land og renselse
16:1-17:26	Oprør mod religiøs autoritet indsat af Gud
17:27-19:22	Religiøse pligter og rettigheder
19:22-20:1	De 37 tavse og glemte år
20:1-36:13	Fra Kadesh til Kanaans østlige grænse:
20:1-21:35	Fra Kadesh til Moabs sletter
22:1-36:13	På Moabs sletter
22:1-25:1	Spåmanden Bileams indsats
26	Den anden folketælling
27	Kvindens arveret
28-30	Ofringer og love vedr. aflæggelse af løfte
31-32	Erobring af landet øst for Jordan
33:1-49	Tilbageblik over udvandringens 42 faser
33:50-36:13	Bestemmelser vedr. arvelod i Kanaan

Bogens indhold:

Universets skaber (1 Mos), som også er Israels Frelser-Gud (2 Mos) viser her i 3 Mos hvordan folket skal leve for at blive bevaret i et helligt forhold til ham.

2 Mos handler om nåden til frelse og 3 Mos om nåden til at blive bevaret i et levende og helligt forhold til Gud.

I. At leve helligt med Gud 3 Mos 1-16.

Når det gælder ofringerne, er der fem typer ofringer, som kan opdeles i to kateorier.

Vellugtsofringerne:

Brænd-, afgrøde- og måltidsoffer". Disse er med til at bevare den troendes forhold til Gud.

synd-og skyldoffer:

Disse bruges til at genoprette forholdet både til Gud og mennesker. Bemærk, at der ikke findes noget offer for bevidst overtrædelse af Guds love. Her kan den troende kun forlade sig på Guds nåde(3 Mos 4:13, 27; 5:15; 18; Sl.51:3-6,16-19).

Aron og hans sønner indsættes i deres præstetjeneste, nøjagtigt efter de bestemmelser Moses har fået fra Gud. De to ældste præstesønner, Nadab og Abihu, tager ikke Guds hellige bestemmelser alvorligt og bøder med deres liv.

"Love om rituel renhed". Rituelle bestemmelser vedrørende mad, barsel, hudsygdomme og kønslige udtømmelser skal lære Israel hele tiden at tænke på Gud som den hellige Gud, helt anderledes end de øvrige folkeslags guder.

Den store forsoningsdag er bogens højdepunkt, som fortæller Israel om nødvendigheden af vedvarende at blive rensset og forsonet, hvis Gud fortsat skal kunne bo hos dem.

II. At leve som et helligt folk 3 Mos 17-27.

Israel skal vise hellighed i praksis i alle livets forhold, så omverdenen kan vide, hvordan Gud ønsker, at mennesker skal leve. Hellighed betyder ikke alene renhed og retskaffenhed, men også guddommelig omsorg for næsten og den svage.

Israel skal fejre sine fester og højtider (Påske -religiøst nytår, Usyrede brøds fest og svingningsneget, Pinse, Basunfest - civilt nytår, Den store forsoningsdag, Løvhyttefesten, Sabbat, Nymåne, Sabbatår, Jubelår) til minde om Guds frelsende og opretholdende omsorg for dem.

Israel gøres bevidst om, at der er meget kontante konsekvenser ved at følge Gud eller vrage hans veje. I sidste ende gælder det liv eller død.

Gud maner til gennemtænkt realisme og integritet, når menneskers afgiver løfter til ham.

Bogens temaer:

Det overordnede tema er hellighed. For Gud er der tre kategorier af liv:

1. helligt liv,
2. det almindelige og gode liv, og
3. det urene og vederstyggelige liv.

Når hellige ting blandes sammen med det almindelige, mister de deres hellighed. Hvis det almindelige blandes sammen med det vederstyggelige, regnes alt som vederstyggeligt. Gud ønsker helligt liv, og derfor skal vederstyggelig og urent liv helt og aldeles afvises og forkastes. Men almindeligt liv er ikke helligt liv. For at almindeligt liv kan blive helligt, skal det først renses og indvies ved et offer. Guds mål er, at mennesker får del i hans liv og ligner ham. "*I skal være hellige for mig, for jeg Herren (Jahve) er hellig*"(3 Mos 0:26).

Ofringer:

At leve i et forhold til den hellige Gud kræver blodoffer, både når man skal genoprette forholdet (synd- & skyldoffer), men også blot for at leve i forholdet (vellugtsofrene). Det kræves, at et uskyldigt offer dør, før mennesker kan have fællesskab med Gud.

Motivation:

Faldne mennesker har både brug for opmuntring og advarsel for fortsat at leve i overgivelse til Gud. Gud ejer hele livet. Gud har ret til alt og kræver det ypperste, som et mennesket har. Men Gud kræver kun, at vi giver ham en symbolsk del tilbage. Denne symbolske del skal dog minde de troende om, at alt hvad de har, tilhører Gud.

Gud ønsker fællesskab med mennesker. Han indsætter mellem-mænd, der er kaldet, rensset og udrustet til at formidle hans liv til mennesker.

Tjenesten underlægges en ypperstepræst, der alene er udrustet til den fuldkomne adgang til Gud. Han støttes af sine præstebrødre og sammen tjener de folket både i religiøse og verdslige forhold.

Ikke kun præsterne, men hele Guds folk, skal indrette sig under Gud. Det daglige, det ugentlige, det månedlige og det årlige liv, i generation efter generation skal bygges op på en sådan måde, at den hellige nåderige Gud bliver livets omdrejningspunkt.

Etisk livsførelse, opbygget på moralen i de 10 bud, er Guds ultimative krav til sit folk. Bibelens etiske livsførelse har ikke sin kilde i retfærdighedsregler, men udspringer af et levende personligt forhold til den frelsende Gud, som nu er blevet den troendes personlige Herre.

De 10 bud uden et personligt forhold til Gud er døde stentavler, der ikke formår at forvandle hjertet. Det kræver Guds nådeindgreb at kunne efterligne Gud i hans hellige væsen. *"I skal hellige jer og være hellige, for jeg er Herren jeres Gud. I skal omhyggeligt følge mine love, det er mig, der helliger jer"*. (3 Mos 20:7-8).

Soning kræver et blodoffer. For at mennesker kan leve i et forhold til Jahve, universets Skaber og Opretholder og menneskehedens Frelser og Herre, må et uskyldigt offer lade livet for andre. Menneskets synd og skyld overfor Gud, kan kun gengældes med dødsstraf.

Bibelen anviser kun et redningspunkt for fortabte syndere, det er at Gud accepterer, at en ren og uskyldig stedfortræder giver sit liv og betaler synderens straf i stedet for synderen selv. 3 Mos taler om en stor forsoningsdag, hvor Gud fører mennesker tilbage til ham selv, hvor han fjerner deres synd og genopretter et levende og helligt forhold til dem, således at han altid kan bo iblandt dem.

Baggrundsinformation:

A. 1-16 At leve med en hellig Gud:

Vi forstår i dag, at det ikke drejer sig om irrationelle tabuer, men om vise sundhedsmæssige foranstaltninger, der forebygger mod sygdom og epidemi. Diætlove, hygiejne, seksuel kyskhed, karantæne overfor smitsomme sygdomme; alt sammen foranstaltninger der bevarer folket sundt (iflg. 2 Mos 23:25).

Gud brugte også disse love til synligt at adskille Israel fra folkeslagene og hellige dem til sig selv. Israel skulle adlyde i tillid til, at Gud elskede dem, også selvom han ikke altid forklarer årsagerne til sine bud.

Klippegrævlingen og haren tygger ikke drøv! Oldtids hebraisk er ikke et meget nøjagtigt sprog, det "maler

med en bred pensel". Det er vigtigt at indse her, at Gud giver love, der er nemme for iagttageren. Hensigten var at gøre det nemt for lægmænd at kategorisere rituelle rene og urene dyr, ved på afstand at iagttage dyrenes spisemetoder og tæt på ved at se på deres hove. Forsoningsdagen er Azazel 16:9-10, 26 en dæmon jf. overs.1992, eller navnet på syndebukken? Azazel betyder:

1. "EZ" (ged) "-AZAL" (gå væk fra)
2. "AZALA" (fjerne) .
3. "AZAZ" (at være stærk)"- EL" (gud).

Men siden 17:7 forbyder ofringer til "bukketrolde" er det mest sandsynligt at det bør oversættes "fjernelsesgeden", eller "syndebuk".

B. 17-26 At leve som et helligt folk:

Patriarkalisme, mærkelige tabuer, blodofringer, slaveri og barske straffe kan støde retfærdighedssansen. Guds måde at arbejde med mennesker på er ved gradvist at forvandle dem og deres samfund. Lovene reflekterede det omkringliggende samfund, men Gud gjorde dem humane. Bemærk lovene der tager hensyn til samfundets svage (Fx 19:13-14; 33-35; 23:22).

Gud er retfærdig med straffedomme. Israel får ikke lempeligere behandling end Egypten eller Kanaan og omstændigheder (19:20; 27:8) og der åbnes op for anger og omvendelse (26:38-45), men retsgrundlaget må ikke udtyndes (19:15)

Sabbatshvile på den syvende dag efter 6 dages arbejde, fester der varer i 7 dage (usyrede brød-, løvhytte-), en fest efter 7 uger (Pinse), den 7. Måned er den store festmåned (med tre fester), hvert 7. År er et hvileår og efter hvert 7x7år kommer endnu et frigørende hvileår (Jubelåret).

Israel blev opfattet som Guds ejendom, på samme måde som datidens storkonger opfattede deres vasalstater, som deres ejendom (25:42-43). Kanaans land tilhørte Gud og han gav det til hvem han ønskede, Israel havde kun bopæls ret (25:23). Pga. udfrielsen fra Egypten krævede Gud ret til alle Israels førstefødte (27:26) og derudover at alle i Israel gav 1/10 af deres indtægter til ham. Alle disse indtægter blev brugt til at opretholde Israels præstedømme og gudstjenesteholdning (22:16).

Bogens sammenhæng med resten af Bibelen:

3 Mos er som et hængsel for de fem Mosebøger. Den forklarer måden hvorpå Gud udskiller Abrahams afkom (1 Mos), så han kan bruge dem som sit redskab i verden. Den følger op på ordningen om Åbenbaringsteltet (2 Mos) og viser hvordan tjenesten ved teltet skal udføres.

Den giver de sidste afgørende religiøse rammer, før folket skal indtage landet (4 Mos og 5 Mos). Resten af GT religiøse ordninger kan slet ikke forstås uden reference til 3 Mos I NT referer Hebræerbrevet ca. 90 gange til 3 Mos, og Hebr kap. 9-10 er en direkte udlægning af Jesu offertjeneste ud fra 3 Mos.

Offersystemet Viser tydeligvis, i modsætning til hedningere og religionerne, at man ikke kan købe sig til Guds gunst. Israels folk og patriarkerne før dem, bliver frelst, og først derefter følger offertjenesten, som en ydre udtryksform for bevarelse og genoprettelse af forholdet til den hellige Gud.

Blodofringerne taler deres tydelige sprog om, at et uskyldigt liv skal ofres, før mennesker kan få adgang til Gud. Blod er det hellige middel til soning og er symbolet på liv. Når blodet er udgydt, er det tegn på, at et liv er lagt ned (3 Mos 3:17; 7:26; 17:11-16).

Fedt er symbol på den bedste del af offeret, og derfor den del, der altid skal ofres til Gud (3 Mos 17:6). Salt symboliserer et konserveringsmiddel der ikke fordærves, modsat surdej og honning, der blev brugt i frugtbare religionerne (3 Mos 2:11-13).

Den hellige Gud bruger mellemænd til at genoprette forholdet mellem ham og den syndige verden. 3 Mos Viser billedligt, hvordan forholdet til Gud oprettes og vedligeholdes. (Ofringer, tilbedelsesrøgelse, fællesskabsmåltider).

Præsterne bliver brugt af Gud til både at tjene og undervise folket, og "Festerne": Hellige sammenkomster, der genfortæller frelsens sandheder igennem landbrugets kalenderår. Med Sabbat- og Jubelår er der også tale om en frelsende genoprettelse af samfundsordenen.

Helliggørelse, er ikke en metode til opnåelse af Guds gunst, men en måde at leve det hellige liv på, som Gud ved sin nåde har skænket i frelsen. Hellighedslovene er ydre, ofte rituelle udtryksformer, der symboliserer Guds rene karakter. Dette betyder at de troende må tage afstand fra alt det, som Gud definerer som urent og afskyeligt. Men Gud vil mere end dette. At leve rent

og godt er blot almindeligt. Men Gud kalder til hellighed. De troende skal leve adskilt og indviet til ham, så han kan bruge os til at forvandle verden.

Jesus i det Gamle Testamente:

De forskellige ofringer udtrykker forskelligefacetter af Jesu offer (Hebr 10:3-10).

Brændoffer: Jesu totale overgivelse til Gud

Afgrødeoffer: Hans fuldkomne karakter som Livets brød

Måltidsoffer: Udtrykker hans næstekærlighed

Syndoffer: At han blev gjort til synd for os

Skyldoffer: at han skaffede soning for menneskers skyld

Renhedslovene Udtrykker Jesu fuldkomne og rene karakter, overgivet til Gud i ånd, sjæl og legeme. De taler om hans renhed og godhed i holdning, ord og handling (Joh 8:46; Hebr 7:26; 14:15; 1 Pet 1:15-16; 1 Joh 3:3).

Hebr 7-10 Viser Jesus som både Ypperstepræst og endegyldigt offer.

Jesu uforgængelige evige præstedømme på Melkizedeks vis (Hebr 6:20; 7:24f).

Jesu fuldkomne offer, en gang for alle (Hebr 7:26-8:3; 9:11-14; 25-28; 10:11-14). Alt sammen gennemført i det sande Åbenbaringstelt i Himlen (Hebr 8:2; 9:1-5, 21-24; 10:19-21).

Sabbat:

Jesus bringer Guds sabbatshvile (Matt 11:28-29).

Påske:

Jesus er påskelammet (1 Kor 5:7).

Usyrede brøds fest med svingningsneget, dagen efter sabbat:

Jesus er opstandelseshøstens første neg (1 Kor 15:20)

Ugefesten (Pinse):

Jesu udgydelse af Helligånden bringer en høst til Gud (ApG 2:17-37).

Hornblæsning:

Varsler Jesu genkomst (Matt 24:31; 1 Thess 4:16-17).

Forsoningsdagen:

Israels omvendelse som nation (Zak 12:8-14; Rom 11:25-26; Åb 1:6-7). Løvhyttefesten: Afslutningen på opstandelsen (1 Kor 15:23), Gud og Lammet har deres bolig hos mennesker (Es 4:6 Åb 7:15-17) Sabbats- og Jubelåret, nådeåret: Genopretteren gen-opretter.

Bogens mest kendte afsnit:

16 Den Store Forsoningsdag.

19 Diverse bud og forbud, kærlighed til Gud og næstekærlighed.